

8. BİÇİMİ DEĞİŞMİŞ TIRNAKLARIN NALLANMASI (ORTOPEDİK NALLAR)

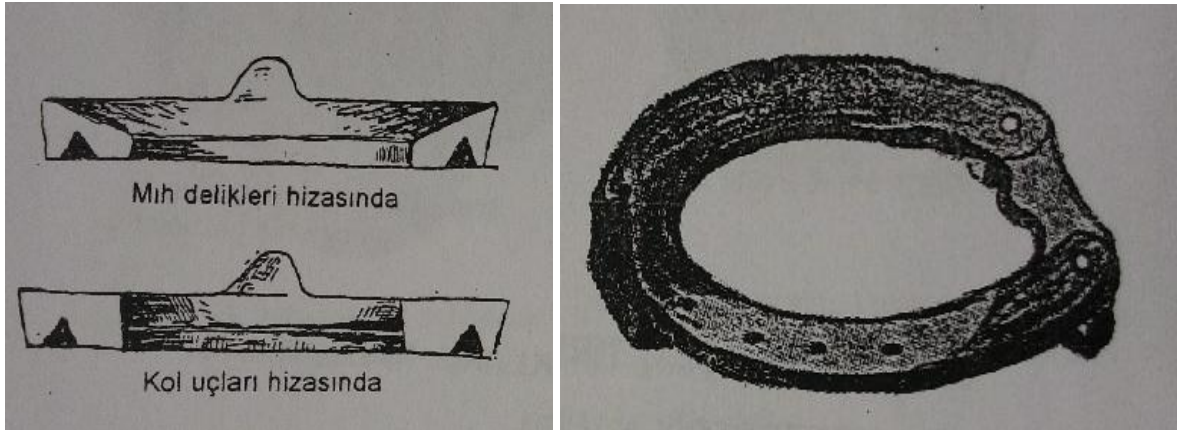
8.1. DÜZ TABAN TIRNAK VE NALI

Solea unguulae 'nin çukurluğunu kaybedip margo solearis ile aynı seviyeye gelmiş tırnaklara "Düztaban tırnak " denir. Bu tırnaklara, geniş tırnaklı, soğukkanlı, ağır gövdeli hayvanlarda ve daha çok ön ayaklarda rastlanır. Tabanın tüm çukurluğu kaybolabildiği gibi, bazen sadece iç veya dış yarımının çukurluğu kaybolmuş olabilir. Düztaban tırnaklarda taban ince, çatal geniş ve dolgundur. Nallamada solea unguulae, çatal ve ökçeler hiç kesilmez. Kullanılacak nalın ön ve yan kısmı geniş ayarlı olup, kol uçları ökçelere değmesi için düz yapılmıştır (Şekil 63).

8.2. DOLGUN TIRNAK VE NALI

Solea unguulae 'nin margo solearis yüzeyini aştığı durumda görülen tırnaklara "Dolgun tırnak" adı verilir. Düztaban tırnağın ilerlemiş halidir. Bunda da dolgunluk tüm tabanda olduğu gibi, sadece iç veya dış yarımında da olabilir.

Burada solea unguulae, çatal ve ökçeler kesilmeyip kabarık olan tabanın yerden uzaklaştırılması amaçlanır. Bunun için nal ile tırnak arasına ya kösele konur veya nalın dış kenarından başlayan geniş ayarlı ve kapalı (köprülü) nal çakılır. Çatal fazla taşkın ise, köprü çukur yapılarak yanlara birer vidalı mahmuz ve nala pençe ilave edilebilir (Şekil 64).

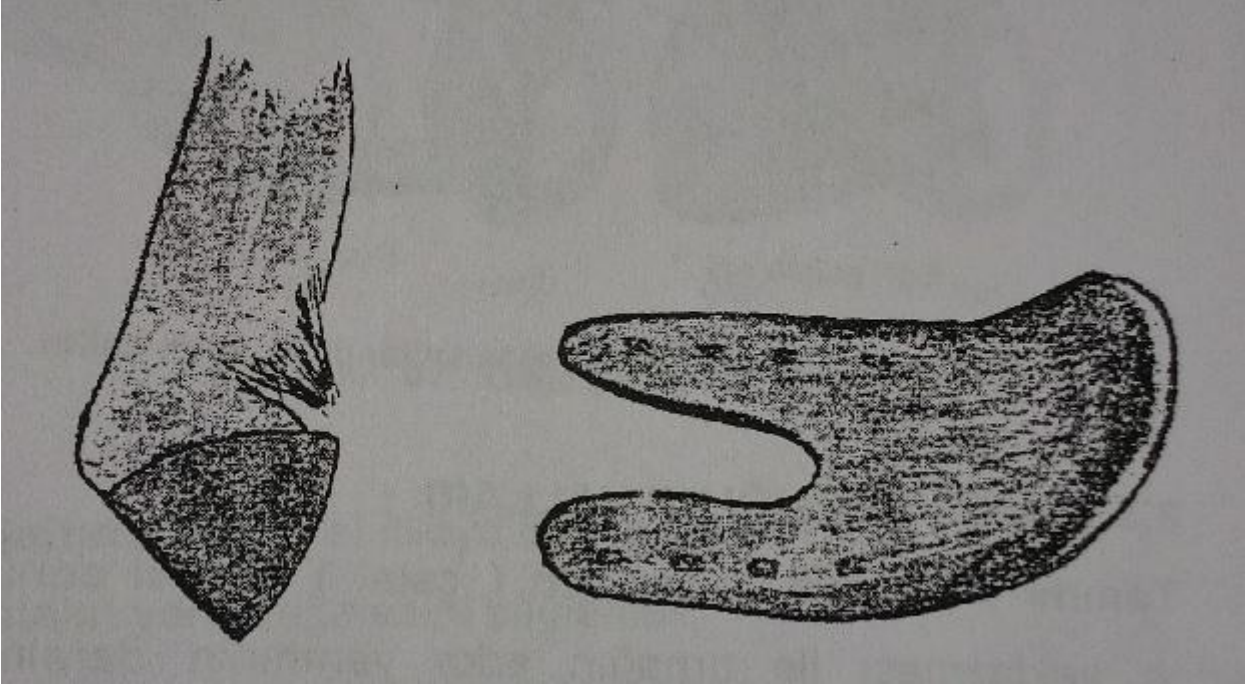
Şekil 63. Düztaban tırnak için geniş ayarlı nalın kesiti. Şekil 64. Dolgun tırnaklılar için kullanılan kapalı nal

8.3. FAZLA DİK TIRNAK VE NALI

Böyle bir tırnakta paries unguulae 'nin yer ile yaptığı açı 60 derecenin üstündedir. Tırnağın ön yüzü dikey konumda ve ökçeler oldukça yüksektir. Solea unguulae oldukça çukur olup, çatal da çok derinde kalmıştır. Paries unguulae üzerinde ön kısımda birbirine yakın, ökçelere doğru birbirinden uzaklaşan halkalar görülür. Hayvanın ağırlığı tırnağın ön kısmına biner. Bunun sonucu tırnakta çatlaklar ve üçüncü phalanx'ta değişimler oluşur.

Doğuştan yapısal bozukluk, taylarda fena tırnak bakımı, hatalı kesim (ön kısmın kesilip ökçelerin uzun bırakılması), tendinitis, arthiritis, eparven ve form nedenler arasında sayılabilir.

Uygulanacak nal, dik tırnaklı bacak duruşu ve ayı ayaklılarda olduğu gibidir. Taylarda tırnağın fazla aşınması sonucu oluşuyor ve ökçelerin kesilmesi ile de düzeltilemiyorsa yarım ay şeklinde ve kollarına doğru incelen düz bir nal uygulanır. Fazla dik tırnakta basış tırnağın ön kısmı ile olduğundan, ayrıca sümbüğü taşan ucu hafif kalkık bir nal da çakılabilir (Şekil 65).

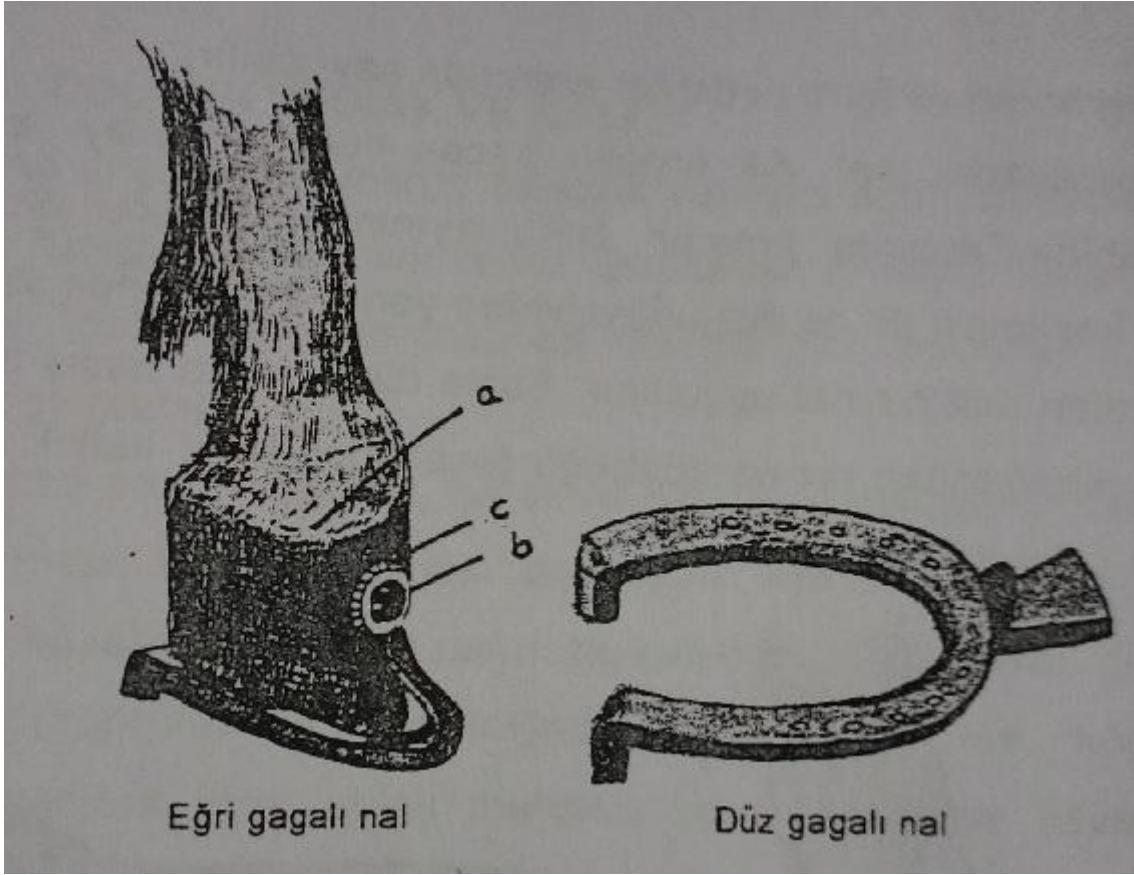

Şekil 65. İlerlemiş fazla dik tırnak ve nali

Bacak bozuklukları sonucu oluşan fazla dik tırnakta mahmuzlu nal çakılarak düzgün basış sağlanabilir.

8.4. İLERLEMİŞ FAZLA DİK TIRNAK VE NALI

Bu tırnak fazla dik tırnağın çok ilerlemiş durumudur. Flexor tendoların kontraksiyonu ve eklemin ankilozu başlıca nedenleridir. Yürüyüş sırasında ayağın bükülmesi ile korona ve eklemler üzerinde yaralar şekillenir. Tendogen nedenli ise bukağılık dik durumda görülür. Böyle bir tırnağın yapısal düzelmesi beklenemez. Ancak özel nalla hafif işlerde kullanılabilir. Bu nala "Gagalı nal" denir. Ön kısımda basışı kolaylaştıran bir gagası vardır. Bu gaga bazı nallarda ucu yassılaştırmış ve geriye doğru paries unguis üzerine bükülmüş, bazı nallarda ise gaga düz ve hafifçe yukarı kaldırılmıştır (Şekil 66). Bu nalların mahmuzları ökçelerin yere değmesini sağlayacak uzunlukta olmalıdır.

Şekil 66. İlerlemiş fazla dik tırnakta kullanılan gagalı nallar

8.5. ÖKÇE DARLIĞI

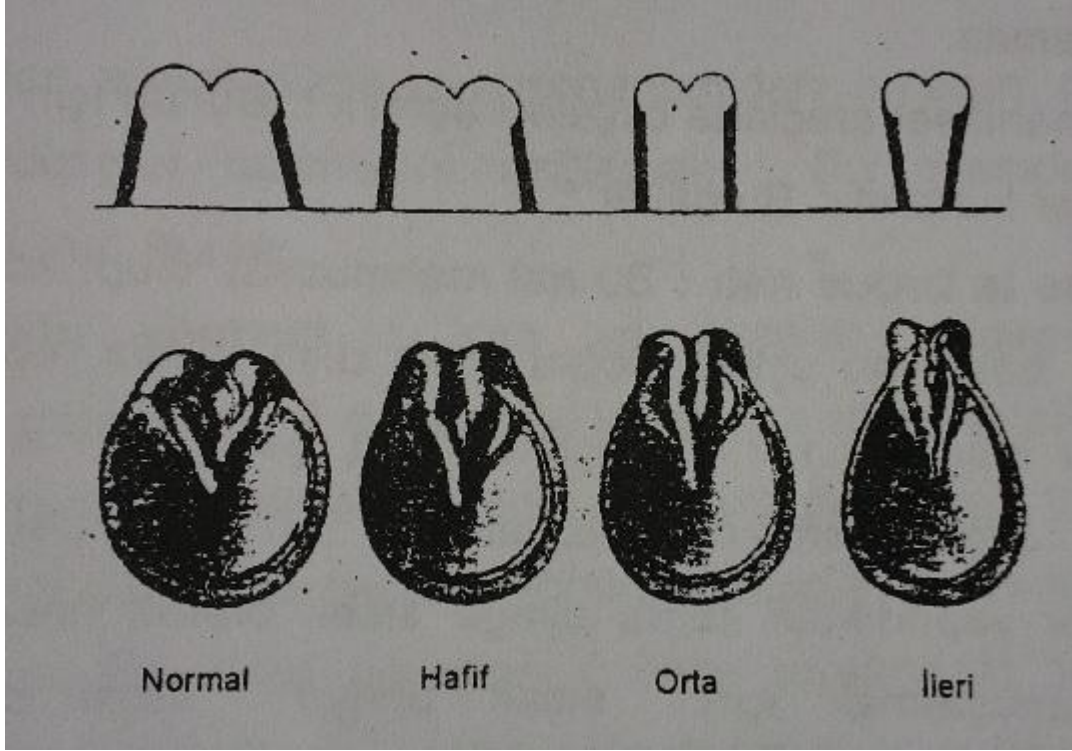
Tanımı: Cuneus corneus'un (çatal) atrofisi sonucu ökçelerin birbirine yaklaşması ile tırnağın arka yarımının daralmasına " ökçe darlığı " adı verilir. Bu hastalığa ön ayaklarda daha çok rastlanır. Çatalın bir kolunun atrofisi ile tek taraflı, iki kolunun atrofisi ile çift taraflı ökçe darlığı oluşur. Hastalığın derecesine göre; hafif, orta ve ileri derecede ökçe darlığı şeklinde bölümlendirilir.

Nedenleri: Tırnağın mihanikiyetini ve çatalın yere değmesini engelleyen yüksek mahmuzlu nallar, ökçelerden birinin fazla kesilmesi vb.dir.

Semptomları: Hafif derecede ökçe darlığında; tırnağın alt kenarı (Margo solearis) yuvarlak biçimdedir. Çatal daralmış ve uzamıştır. Çatalın yan olukları biraz daralmıştır.

Orta derecede ökçe darlığında; tırnağın alt kenarının yuvarlaklığı kaybolmuş, dar ve uzun bir biçim almıştır. Çatalın kolları birbirine yaklaşmış ve yan olukları çok daralmıştır. Ökçe destekleri de bir yarığ gibi görülür. Çatalı iki yandan kavrayarak sıkıştırır.

İleri derecede ökçe darlığında; ökçeler birbirine çok yaklaşmış bazen de ökçeler birbiri üzerindedir. Çatal tamamen atrofiye olmuş, bazı durumlarda ise çürüyerek düşebilmektedir. Tırnak alt kenarında (Margo solearis) üst kenara (Margo coronarius) göre daha darlaşmıştır (Şekil 67).

Şekil 67. Ökçe darlığının dereceleri

Sağaltım: Üç temel ilkeye dayanır.

- Çatalın yere değmesini sağlamak,
- Mekaniksel araçlarla ökçeleri açmak,
- Oluklar açarak corium coronarium'dan, tırnağın ökçe ve yan kısımlarının düzgün uzamasını sağlamaktır.

- Çatalın yere değmesini sağlamak için çeşitli yöntemler vardır. Bunlar;

a- Tırnağın nalsız bulundurulması; hafif ve orta derecede ökçe darlıkları için geçerlidir. Hayvan otlak ve yumuşak arazide nalsız bulundurulur.

b- Yarım ay biçiminde nal çakılması; burada amaç çatalın yere değmesini sağlamaktır. Bu yöntem dik tırnak ve normal tırnak yapısında geçerli olup, yatık bilekli sivri tırnak yapılarında önerilmez.

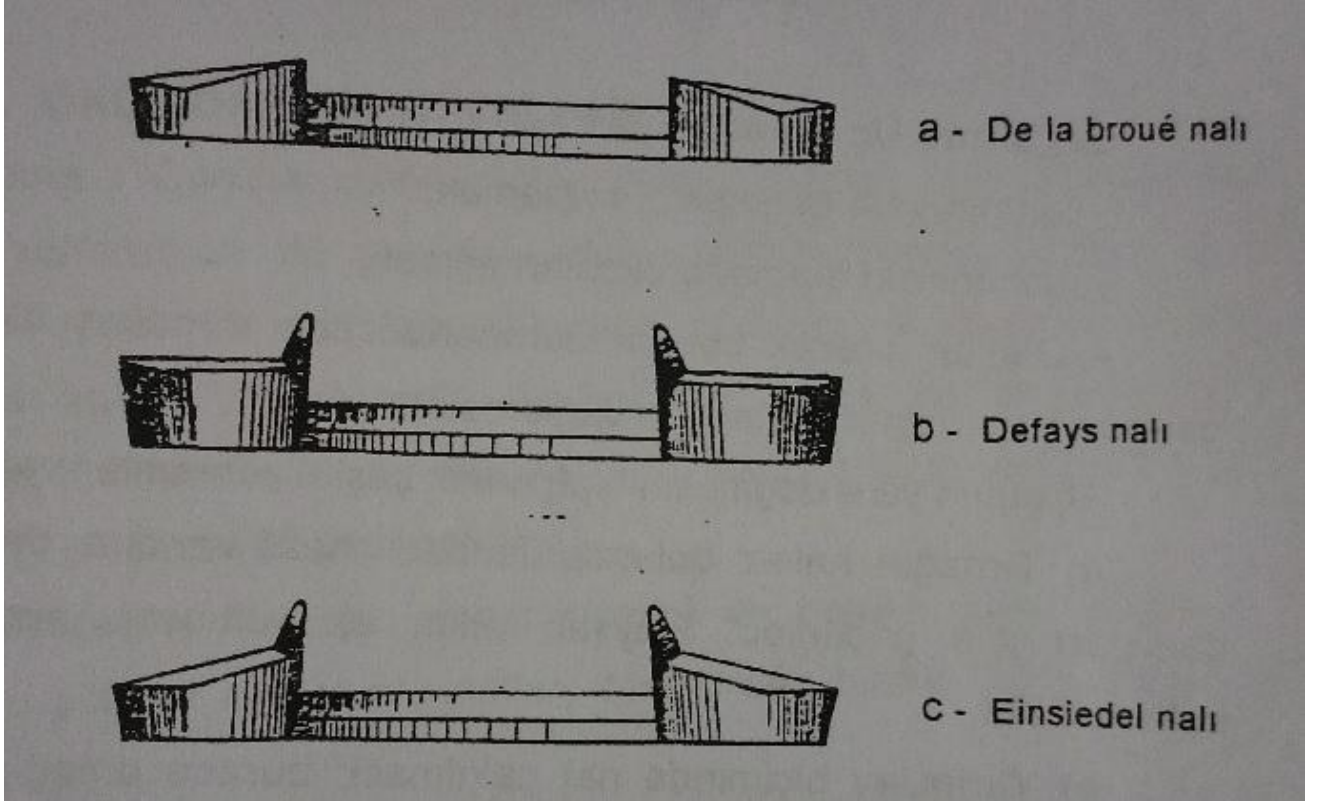
c- Kolları inceltmiş nal kullanılması; hafif ökçe darlığında yarar sağlar. Çatal ileri derecede atrofik ise yarar beklenemez.

d- Altlıklı nallar kullanılması; çatalın güçlü olduğu ve hafif ökçe darlığında nalla tırnak arasına kauçuk, mantar, silikon ve kösele gibi altlıklar konularak çatalın yere değmesi sağlanır.

e- Kapalı (Köprülü) nal kullanılması; yukarıdaki yöntemlerin sonuç vermediği durumlarda önerilir. Köprüye değen çatalın çalıştırılmasıyla eski durumuna getirilmeye çalışılır. Fazla ilerlemiş olgularda iyi sonuç alınmaz.

-Mekaniksel araçlarla ökçeleri açmak; bunun için model ve tipteki nallar kullanılır. Bu nallar;

a) De la broué nalı: Bu nal mahmuzsuz olup, kollar da son mih deliğinden başlayan uçlara doğru içten dışa 2 mm. eğimli yapılmıştır. Nalin öbür kısımları normal biçimdedir. (Şekil 68-a). Bu nal hafif derecede ökçe darlığında kullanılır. Tırnakta gerekli kesim ve düzeltmeler yapıldıktan sonra ayağa sıcak olarak basılır. Daha sonra tırnağı yumuşatmak için sıcak banyo veya créoline pomadı uygulamaları yapılır.

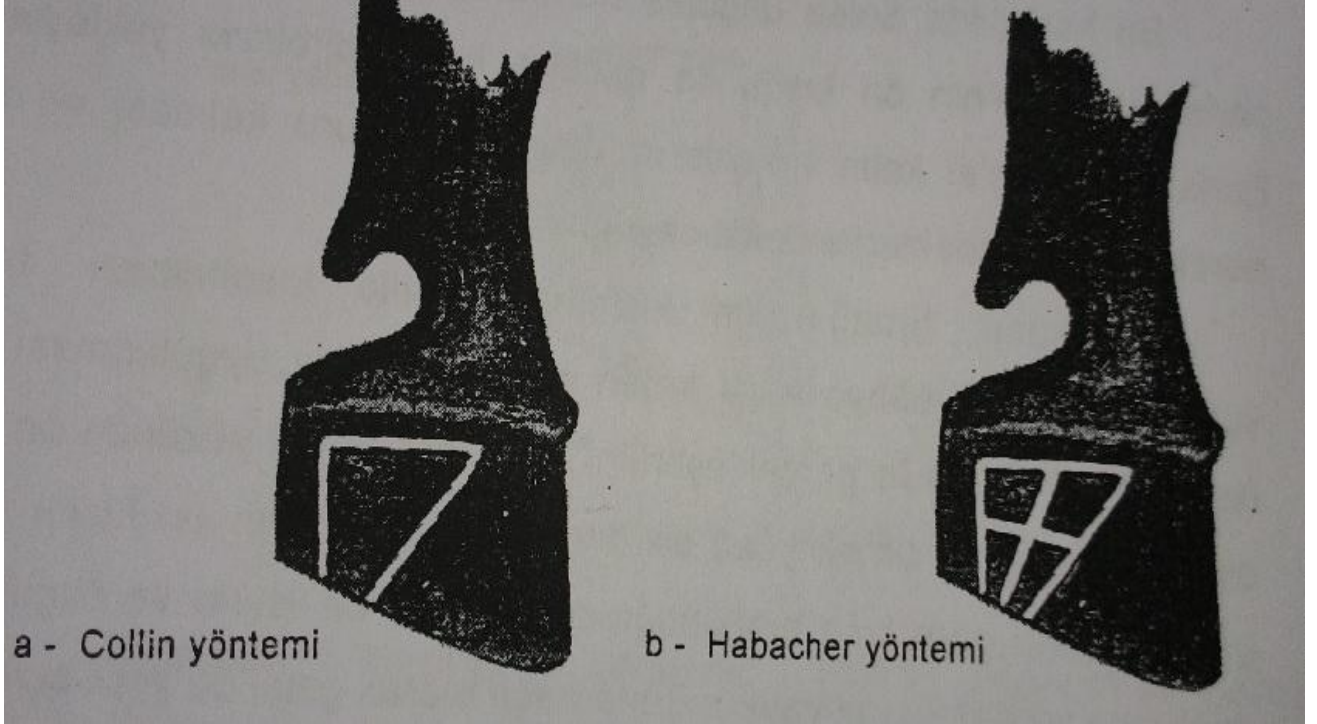
Şekil 68. Ökçe darlığında kullanılan özel nalların arkadan görünüşleri (Adams'tan).

b) Defays nalı: Bu nalın kol uçlarının iç kenarında birer yaprak bulunur (Şekil 68-b). Bu nal tırnağa sıcak olarak basılır ve kol uçlarındaki yapraklar ökçe desteklerinin (pila unguiae) içerisine gömülür. Nal çakıldıktan sonra ayak 24 saat creoline ile sıcak pansumana alınır. Daha sonra iki günde bir özel mengenesi ile 2-3 mm.kadar açılır.

c) Einsiedel nalı: Bu nal; önceki iki nalın özelliklerini taşıyan bir naldır (Şekil 68-c). Bu nalla yürüyüş sırasında ökçeler yavaş yavaş açılır.

- Oluklar açarak corium coronarium'dan tırnağın ökçe ve yan kısımlarının düzgün uzamasını sağlamak; Bu işlemde de çeşitli yöntemler kullanılır. Bunlar;

a) Collin yöntemi: Yan ve ökçeler bölgesinde corium coronarium'a paralel ve 2 cm uzaklıkta, paries unguae' nin kalınlığının yarısı kadar derinlikte bir oluk, renet yardımıyla açılır. Bu oluğun ön ucundan margo solearis'e ökçeler yönünde uzanan ikinci bir oluk açılır. Yine üstteki oluğun arka ucundan (ökçe tarafındaki) tırnağın alt kenarına clyndiri cornei'lere paralel üçüncü bir oluk açılması yöntemidir (Şekil 69-a).

Şekil 69. Tırnak çatlaklarında bazı oluk açma yöntemleri

b) Habacher yöntemi: Collin yöntemindeki gibi açılmış olan olukların sınırladığı alanın iki olukla dört eşit bölmeye ayrılmasıdır (Şekil 69-b). Daha sonra hayvana kapalı nal çakılır ve creolin kompresi uygulanır.

8.6. KORONA DARLIĞI VE NALI

Tırnağın corium coronarium 'un alt tarafında, yan ve ökçeler kısmında daralmasına "korona darlığı" denir. Yalnız ön ayaklarda rastlanır. Çayırdan alınıp birden sert zeminde çalıştırılan hayvanlarda görülür. Geniş tırnaklı hayvanlar bu hastalığa predisposedirler. Daralan kısım paries unguiae üzerinde bir çukurluk gibi göze çarpar. Yürüyüşte tutukluk ve topallık görülür. Nallamada çatalın yer değmesini engellemek, hayvanın uzun süre hareketsizliği ve tırnağın uzun süre kuru kalması vb. nedenleri sayılabilir.

Sağaltımında, çatalın yere değmesini sağlayacak düz ve mahmuzsuz nallar kullanılır. Çatal alçalmış veya çürümüş ise altlıklı kapalı nal da kullanılabilir. Çatala genelde ardıç katranı sürülür.

8.7. SOLEA UNGULAE (TABAN) DARLIĞI VE NALI

Bu hastalıkta Solea unguiae normalden fazla çukurdur. Tırnakta paries unguiae 'nin ön kısmı ile ökçeler kısmı birbirine yaklaşmıştır. Paries unguiae si kalın tırnakların uzun süre kuru kalması ve fazla hareketsizlik nedenleri arasında sayılabilir.

Sağaltımı, tırnağın ön kısmının kesilip kısaltılması, tırnağı yumuşatmak için banyo veya keten tohumu lapası uygulanması veya özel nal çakılması ile gerçekleştirilir. Özel nalın tırnak yüzünün ön kısmı öne, kol uçlarının tırnak yüzü de arkaya eğiktir. Nalın ön kısmı ile kol uçları tırnağa göre kısa bırakıldığından, tırnak ön kısım ve ökçeleri ile doğrudan yere değerek yayılır. Buna bağlı olarak çatal da yere açılır.